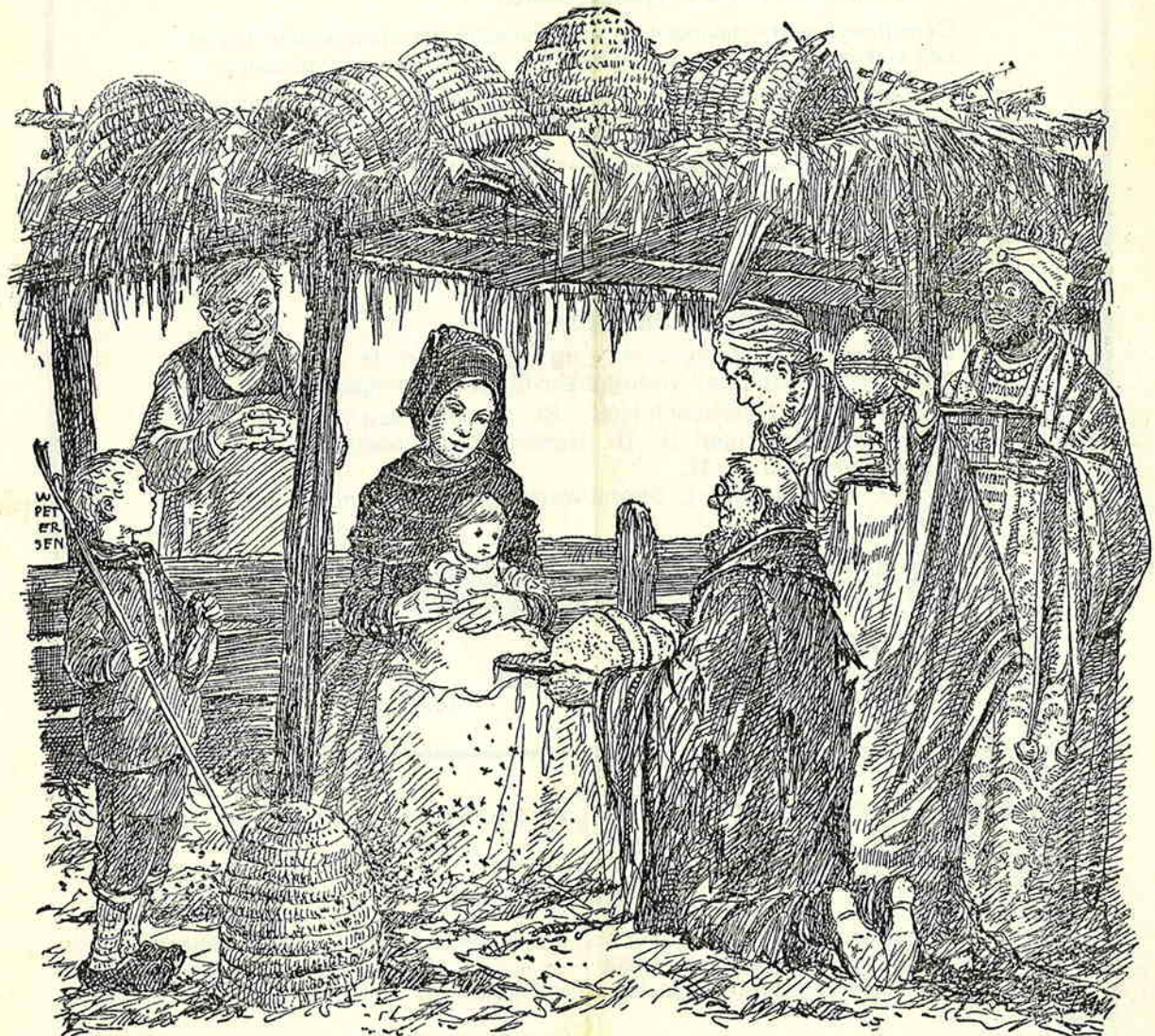

BEVORDERING DER BIJEN
TELT IN NEDERLAND
VER. TOT

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt

Verschijnt maandelijks - Jaargang 76 - No. 12 december 1974

Officieel orgaan van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland

BIJENHUIS WAGENINGEN

kan thans uit voorraad leveren:

- ★ **DUBBELWANDIGE SIMPLEXKASTEN**
- ★ **SPAARKASTEN**
- ★ **ZES-RAAMSKASTJES en KON.TEELT KASTJES**

En voor de **KERST** en **OUD-** en **NIEUW**

- ★ **KAARSEN KUNSTRAAT** in diverse kleuren en pit in diverse diktes.

Een goed **BIJENBOEK**, van Groenveld of van GOOL is altijd een welkom geschenk.

Onze **BIJENBOENWAS** in diverse kleuren.

Combineert uw bestellingen zo veel mogelijk, de vrachtkosten blijven nog steeds stijgen. Gezamenlijk bestellen is daarom veel voordeliger.

Gaat u korven vlechten of een vlecht cursus in uw afdeling organiseren dan hebben wij voor u **VLECHTSCHENEN** en **VLECHTNAALDEN**.

Het **BIJENHUIS** is dagelijks geopend van maandag tot en met vrijdag van 7.45-12.00 uur en van 13.30-17.00 uur.

Op de navolgende zaterdagen is het **BIJENHUIS** GEOPEND van 's morgens 9.00-12.00 uur: 7 december, 21 december 1974 en 4 januari, 18 januari en 1 februari 1975.

VERDERE VERKOOPADRESSEN:

Tegen een geringe prijsverhoging (bijdrage in de vrachtkosten) zijn onze artikelen ook verkrijgbaar bij de afdelingsdepôts:

Boerenbond Neerbosch-Hees, St. Agnietenweg 63, Nijmegen.
Afd. Bunnik/Houten B. Th. Barten, Koningslaan 23, Bunnik,
telefoon 03405 - 1742.

S. G. v. d. Esschert, Spreeuwenweg 45, Apeldoorn, telefoon
05760 - 36779.

BIJENHUIS-WAGENINGEN

GRINTWEG 273
Algemene Bank Nederland-Wageningen
rekening nr. 53.90.42.900

Postgiro 823276
(Bijenhuis)
Telefoon 08370 - 12863

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen.

Redacteur: G. v. d. Weert, Commissie van Redactie: W. Assink en H. G. Maagendans. De niet van redactiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer.

Alle stukken aan het Bijenhuis te Wageningen, ook opgaven en betaling van advertenties en speurbijtes. Giro 84 68 01.

BIJ ONZE OMSLAGFOTO

Deze fraaie pentekening illustreerde met enkele anderen een honinglegende die is gebaseerd op het Driekoningenverhaal.

De tekeningen zowel als de tekst van de legende zijn afkomstig van Prof. W. Petersen en werden gepubliceerd in het Kerstnummer 1948 van het Duitse blad „Die Bienenzucht“.

NOSEMA (II)

In de afdeling Apeldoorn werd in het vorige seizoen een bijeenkomst georganiseerd, waarbij het thema voor die avond luidde: „Preventie tegen bijenziekten”. Dit onderwerp had een levendige en interessante discussie tot gevolg, waarbij tot besluit door enkele aanwezigen werd voorgesteld het één en ander dienaangaande te doen publiceren.

Het onderwerp, dat zich „beperkte” tot de in de omgeving voorkomende ziekten en kwalen was nochtans te uitgebreid om in één artikel te worden samengevat; de keuze viel toen op de Nosema, die gedurende het voorgaande seizoen de nodige schade had aangericht.

De opzet was hierbij de oorzaak van het Nosema probleem op eenvoudige wijze te schetsen, waartoe ik de vrijheid nam, de meer bekende „bacil” als uitgangspunt te nemen voor een verklaring der sporenvorming; de „Nosema-bacil” had men nl. langheen, zowel in binnen- als in buitenland (zie o.a. de Roever) voor de Nosema-verwekker aangezien.

Hoewel voorgaande artikelen nagenoeg geen reacties teweegbrachten, bleek, dat ik thans de knuppel in het (wetenschappelijk) hoenderhok had geworpen, waarbij ik ontdekte, dat het „Groentje” door een gevarieerder publiek werd gelezen, dan ik aanvankelijk had verondersteld. Een aantal terzake kundige lezers accepteerden deze ontsparing dan ook niet en klommen terstond in de pen, waarbij zij terecht verklaarden, dat de Nosema-verwekker geen bacil, doch een protozo was.

Voor degenen, die zich hieraan stoorden, waarvoor ik overigens alle begrip heb, wil ik gaarne ter correctie stellen, dat, zoals reeds langere tijd bekend, de Nosema wordt veroorzaakt door de NOSEMA APIS, welke thuis hoort bij de stam der PROTOZOA (klasse der SPOROZOA, orde der CNIDOSPORIDIËN, onderorde der MICROSPORIDIËN, geslacht NOSEMA, soort NOSEMA APIS), die in tegenstelling tot de bacillen geacht wordt te behoren tot het dierenrijk.

Ten einde elke misvatting uit de weg te ruimen, merk ik nog op, dat de sporen zich niet op de darmwand vastzetten, zoals ik wellicht te simplistisch stelde, doch de darmwandcellen binnendringen en zich in deze cellen vermeerderen. Een volledige beschrijving van dit proces zou

enige extra pagina's moeilijk te verteren kost vergen, hetgeen ik u gaarne wil besparen.

Tegen het gebruik van het Nosema-bestrijdingsmiddel FUMIDIL, dat in de omliggende landen min of meer gemeen goed is, bracht een deskundige lezer principiële bezwaren in.

Daar, voor zover mij bekend in Nederland formeel geen bestrijdingsmiddelen tegen de Nosema verkrijgbaar zijn, lijkt het mij nuttig dit Fumidil-probleem eens nader te bezien; de geachte inzender schrijft o.a. het volgende:

„Fumidil B, zoals de handelsnaam luidt, is een antibioticum, dat uit de schimmel *Aspergillus fumigatus* verkregen wordt en dat als zodanig bijv. met penicilline vergeleken kan worden. Het is bekend, dat er mensen zijn, die allergisch (overgevoelig) zijn voor antibiotica; zo ook is het gebruik van deze middelen in de veeteelt aan banden gelegd.

Volgens het beschreven recept zou men in het voorjaar het volk daarmee volgens de gebruiksaanwijzing (hoe komt men aan een antibioticum met gebruiksaanwijzing in een land, waar een antibiotica-besluit bestaat?) drie maal moeten behandelen, c.q. het in het wintervoer doen. Nadat we een volk aldus opgefokt hebben, gaan we er honing van slingeren. Er komt dan onherroepelijk ook suiker en anti-bioticum in de honing, of is er een andere manier om deze reële mogelijkheid uit te sluiten?

Omdat het onmogelijk is te voorkomen dat Fumidil B in de honing komt en daar indertijd in Maandschrift 1957 pag. 148/9 ook voor de Hollandse bij is aangetoond dat Fumidil B de ziekte niet geneest, doch tijdelijk onderdrukt, is het m.i. onjuist op dit antibioticum te wijzen”.

Daar ik geen materie-deskundige ben, wil ik mij van commentaar hierop onthouden; nochtans verwijs ik naar het terzake gestelde in de INFORMATIONS-SCHULUNGSMAPPE (1971) van de DEUTSCHE IMKERBUND, een handleiding, die ten dienste staat van het geven van cursussen, de bijenteelt betreffende. Hierin wordt o.a. het middel Fumidil, met vermelding van de gebruiksaanwijzing tegen de Nosema aanbevolen.

Ook het bij het geven van cursussen in gebruik zijnde boekje „PRAKTISCHE BIENENZUCHT” van Oetting und Schulze-Everding, laatste druk

1973, beveelt het gebruik van Fumidil tegen Nosema aan.

Bij onze Zuiderburen wordt door het Min. van Landbouw Fumidil B als het meest geschikte bestrijdingsmiddel tegen Nosema aangemerkt; het ter beschikking stellen aan imkers zou zelfs onder gunstige voorwaarden geschieden, aldus Dr. Ir. van Laere in een publicatie van het Rijksstation voor Insectenkunde te Wetteren in België.

Getuige voorts de aandacht, die in de USA aan biotica als geneesmiddel tegen bijenziekten wordt besteed, in het onderhavige geval Fumidil-B (ABC & XYZ van Root 1972: The antibiotic fumagillin, the active agent in Fumidil-B is highly effective in controlling nosema disease), mede gezien het gebruik hiervan in de ons omringende landen, vraag ik mij af:

WAT IS NU DE WAARHEID OMTRENT FUMIDIL ?

In een mij toegezonden publicatie van Amerikaanse origine wordt aangegeven, dat de behandeling in de lente en in de nazomer kan worden uitgevoerd; in geen geval in de wintervoeding, daar dit na ontbinding van het product schade-

lijke gevolgen zou kunnen hebben. Vanzelfsprekend ook niet tijdens of onmiddellijk vóór (tot 4 weken) een belangrijke honingdracht, zoals een inzender reeds opmerkte.

Resumerende moeten we tot de conclusie komen, dat er in tegenstelling tot vele zeer bijenrijke landen, alhier niet over een soortgelijk Nosema-bestrijdingsmiddel wordt beschikt.

Ik kan dan ook moeilijk aanvaarden, dat Fumidil, op de juiste wijze toegepast, de Hollandse bij in geval van Nosema geen baat zou kunnen brengen.

Welke deskundige laat hier zijn licht eens over schijnen? Het was een prettige ervaring een aantal brieven, sommige met foto-copieën en uittreksels van Nosema publicaties te mogen ontvangen; buiten datgene wat ik reeds in de slotconclusie van mijn artikel t.a.v. de preventie vermeldde, komen ze kort samengevat alle neer op hetgeen Drs. J. P. van Praagh als beste remedie stelde: „Wees een goed imker”.

Tot besluit dank aan allen, die een constructieve bijdrage verleenden aan het Nosema probleem.

J. J. Speelziek,
Apeldoorn.

OFFICIELE MEDEDELINGEN

RECTIFICATIE

De mededeling van de Hr. Hulshoff, voorzitter van de afd. Leiden e.o. met betrekking tot het maandblad van de Vlaamse Imkersbond (sept.no. '74) heeft helaas tot misverstanden aanleiding gegeven. Van deskundige zijde ontvingen wij onderstaande rechtzetting, die wij, met excuus aan onze vlaamse imkervrienden voor deze onvolledigheid, gaarne publiceren.

Geachte Heer Redakteur,

Heden kwam ik in het bezit van uw maandschrift 11 november 1974. Op blz. 171 daarvan las ik de mededeling van De Heer Hulshoff over het maandblad van de Vlaamse Imkersbond. Het weze mij toegelaten u hierover de volgende terechtwijzing te laten volgen, daar de mededeling van de Heer Hulshoff aanleiding kan geven tot misverstand.

Het Maandblad van de Vlaamse Imkersbond bedoeld in uw mededeling was het Maandblad van een jonge

Bond samengesteld uit personen die een paar jaar geleden onzen Vlaamse Imkersbond (die dit jaar 60 jaar bestaat) verlaten hebben om zelf een nieuwe bond te stichten. Zij hadden dezelfde benaming gekozen, door dit feit zijn er echter verscheidene misverstanden ontstaan, wat nu ook het geval zou kunnen zijn.

Het Maandblad van de Vlaamse Imkersbond verschijnt maandelijks op 40 bldz. en wij beleven dit jaar zijn 60e jaargang. Het abonnement hierop is te verkrijgen mits storting van 250,- B.F. op nummer 413 - 4108841 - 75 Vlaamse Imkersbond te Turnhout.

Wij hopen Heer Redakteur, dat om alle misverstanden te vermijden dit in uw Maandschrift zult willen mededelen.

Met achtingsvolle Imkersgroeten.
F. Bruylants,
Grote Singel, 5
B 2120 Schoten
België.

IN MEMORIAM

Door een verkeersongeval met noodlottige afloop kwam op 80-jarige leeftijd een plotseling einde aan het leven van ons erelid

JOHAN FRITS VERHOEVEN

De teraardebestelling heeft op 9 november te Beekbergen plaats gehad. De Hr. G. v. d. Weert sprak namens de vereniging een afscheidswoord.

De bijenteelt heeft altijd de grote belangstelling van de overledene gehad. Zijn huis heette dan ook „De Immenhof“. Ontelbaar is het aantal cursussen wat hij zowel in de bijenteelt als in de fruitteelt heeft gegeven. Honderden danken aan hem hun kennis en ervaring, immers hij liet zijn leerlingen na het beëindigen van de cursus niet los, maar begeleidde ze tot dat hij zeker wist dat zij op eigen benen konden staan.

Verhoeven beheerste ook de korventeelt volkomen, was van oorsprong een korfimker en kon uit die periode sappige verhalen vertellen, waarmee hij de vele spreekbeurten kruide die hij op afdelingsbijeenkomsten vervulde.

Hij had een groot aandeel in het oplossen van de praktische problemen die zich voordeden bij het tot standkomen van de jubileum kleurenfilm, vervaardigd ter gelegenheid van ons 50-jarig bestaan. Deze is helaas volkomen opgedraaid maar de oudere leden zullen zich deze mooie film, waarvoor de overledene veel werk heeft verzet, zeker nog herinneren.

De Heer Verhoeven (geheel rechts op nevenstaande foto) is gedurende korte tijd lid geweest van het hoofdbestuur. Hij was vooral op de Veluwe een zeer bekend man, jureerde op verschillende, bijenmarkten o.a. gedurende tal van jaren op de bekende honing- en bijenmarkt te Eerbeek.

De vele verdiensten die hij voor de bijenhouderij had leidden er toe dat hij meermalen werd onderscheiden. Hij was drager van onze eremedaille in brons, zilver en goud. Hem werd

de eremedaille van verdienste, die slechts sporadisch wordt toegekend, uitgereikt en ter bekroning van zijn langjarige loopbaan in de bijenteelt benoemde de alg. vergadering van 2 mei 1970 hem tot erelid van onze vereniging.

Een markante en typische figuur uit de kring van de vorige generatie van veluwse imkers is van ons heengegaan.

Hij ruste in vrede.

LEDENLIJST EN CONTRIBUTIEAFDRACHT 1975

Mogen wij alle afdelingen verzoeken zo snel mogelijk hun LEDENLIJST in te zenden en gelijktijdig de CONTRIBUTIE voor 1975 over te maken?

Pas als de contributie binnen is wordt het Maandschrift aan u toegezonden en bent u ook verzekerd. Eerder niet. Willen de leden hun contributie ook zo snel mogelijk afdragen aan de afdelingspenningmeester. Ook voor nieuwe leden is de stelregel. Als de contributie in Wageningen binnen is, ontvangen zij hun Groentje. Ook zouden wij het bijzonder prettig vinden als de ledenlijsten nauwkeurig met voorletters en huisnummers worden ingevuld. C.P.

LEDENLIJSTEN

De afdelingen Nijverdal, Hellendoorn, Veendam e.o. en Borne — en in die volgorde — zijn de eersten die de ledenlijst voor 1975 hebben ingezonden. Hulde! Laat het gezegde „Goed voorgaan doet goed volgen“ ook hier van toepassing zijn.

VERKIEZING HOOFDBESTUURSLEDEN

Bij enkele kandidaatstelling zijn herkozen de H.B. leden voor de groepen Betuwe (B. Th. Kinkelaar); Groningen (R. H. Geskes); en Overijssel West (H. A. Habers).

Vlak voor het ter perse gaan van dit nummer deelde de Hr. Dekker mede dat hij een herbenoeming niet kon aanvaarden. De groep Noordholland zal alsnog kandidaten moeten stellen.

Als H.B. lid voor de groep Drente is, in de vacature

ontstaan door het bedanken van de Heer J. Snoek eveneens bij enkele kandidaatstelling gekozen de Hr. J. A. van Ee, Sparrenlaan 15 te Assen, telefoon 05920 - 12811.

VERKORTE NOTULEN VAN DE H.B. VERGADERING VAN 10 OKTOBER 1974 AANVANZENDE TE 10.30 UUR IN HET BIJENHUIS TE WAGENINGEN

Afwezig met kennisgeving de H.H. v. d. Meulen, B. C. Dekker, P. H. Ramakers (ziek) en J. Fluyt.

De voorz. verwelkomt de Hr. v. d. Weert, die, zij het ook voor halve dagen, zijn werkzaamheden heeft kunnen hervatten.

Ook de rijksbijenteeltconsulent, Ir. J. J. Pettinga een hartelijk welkom, waarmede een traditie in ere wordt hersteld. Gedurende enige tijd zijn uitsluitend zuiver interne zaken aan de orde geweest, waarbij het weinig zin had daarvoor beslag te leggen op de tijd van de Rbc. De voorz. constateert dat de Hr. Krabbenborg voor het eerst in functie aanwezig is en thans wordt ingewerkt.

Het H.B. gedenkt staande het overlijden van de Hr. G. H. Vogelij die gedurende één zittingsperiode deel van het H.B. uitmaakte.

Vaststellen notulen vorige vergadering. Enkele H.B. leden hebben bezwaar dat zij moeten hebben volstaan met het beknopt verslag van de notulen van de vorige H.B. vergadering zoals dat in het maandblad is gepubliceerd.

De HH. Meijerman en v. d. Hul komen nog even op deze vergadering terug en zeggen van mening te zijn dat de 2de functionaris op afd. Handel moet drukken. De Hr. Meijerman vermoedt dat de Ver. dat niet kan dragen.

Mededeling. De Hr. Snoek deelt mede, dat hij zich om persoonlijke redenen niet herkiesbaar kan stellen als H.B. lid. Uit de groep is reeds een kandidaat voorgesteld (voorz. afd. Assen). Ook als het aftredende H.B. lid herkiesbaar is, dient hij door één der afdelingen van zijn groep kandidaat te worden gesteld. Besloten wordt de afdelingssecretarissen van de betrokken groepen hierop per circulaire attent te maken.

Afd. Bijenteelt Lbs. Ten aanzien van het benoemen van vertegenwoordigers van de Ver. in het Lbs. stelt na enige discussie de Hr. Pater voor de bestaande situatie te handhaven, waarmede het H.B. eenstemmig accoord gaat. De secr. van het Lbs. zal dit worden bericht.

Verzekering Bijenvolken. Hr. Pater constateert dat er een groeiend aantal gevallen is van diefstal schade. Verschillende leden hebben te kennen gegeven dat zij niets van de verzekering horen. Het blijkt dat overeenkomstig het laatste contract schadegevallen tot f 250,— rechtstreeks door onze ver. kunnen worden uitbetaald en daarna op de verzekering worden verhaald. Deze overeenkomst is gesloten met een proeftijd van één jaar. De Hr. van de Hul zegt dat we de schadeclaims moeten publiceren. De Hr. Maagendans zegt dat dit in het verleden ook gebeurde uit propagandistische motieven. Thans is het een middel om de leden op de steeds toenemende diefstallen attent te maken.

De imkers zelf moeten hier ook wat meer aan doen door meer toezicht en door hun stallen en kasten van hun naam te voorzien. Ir. Pettinga raadt aan kastdaken en bakken aan de binnenkant te merken met onuitwisbare inkt of d.m.v. inbranden van de naam. De vastgestelde bedragen van de schaden (dec.nummer 1974) worden kritisch besproken en nagegaan of de vergoeding niet kan worden opgevoerd. De Hr. van Mourik zegt dat de vergoeding een compromis is waarin

vereniging een verzekeraar elkaar hebben gevonden. Nader overleg zal nog moeten plaats vinden. Besloten wordt dat de uitbetaalde schadebedragen zullen worden gepubliceerd.

Denaturering bijensuiker. De Hr. Snoek heeft in zijn groep nog al wat klachten over teveel denatureringsmiddel (octosan) in de bijensuiker en over vuil. Heeft monstertest tegenover dat hij suiker heeft ontvangen die praktisch als consumptiesuiker te gebruiken was. Hr. Pater meent met anderen dat het vuil, gerekend naar de totale hoeveelheid, te verwaarlozen is.

Er barst wel eens een zak en misschien is de leverancier niet altijd even zorgvuldig geweest omdat het maar „bijensuiker" is. Bij het verwerken in het Bijenhuis wordt de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht. Over enkele zakken met klonten is bij de fabriek gereclameerd. Van de zijde van de leden zijn er dit jaar minder klachten dan vorig jaar. Het H.B. meent dat we de suiker zo goed mogelijk moeten afleveren. Een enkele slechte zak moeten we dan maar als bedrijfschade accepteren. Enkele H.B. leden wijzen erop dat de verhoging van de suikerprijs eerst gepubliceerd had moeten worden. De prijs en de positie op de suikermarkt worden nader besproken. Besloten wordt dat na 21 oktober geen suiker meer zal worden afgeleverd.

De Hr. Meijerman wenst genotuleerd te zien dat hij tegen heeft gestemd. Hij meent dat wanneer een lid aan het bijenhuis komt om imkersartikelen te halen, hem niet de gelegenheid mag worden onthouden een zak suiker mee te nemen.

Voorlichting en Propaganda. Er is een aanhoudende vraag naar liefst gratis-propagandamateriaal. HH. Pater en Maagendans menen dat papier- en drukkosten geweldig in prijs zijn gestegen. Waarvan moet dit materiaal worden betaald? De voorz. dringt nogmaals aan op de aankoop van instructief materiaal. Dit wordt echter nergens aangeboden. Ir. Pettinga merkt op dat dit wel in onderwijsbladen en dergelijke organen wordt aangeboden. In Duitsland wordt dit materiaal wel vervaardigd. Hij zegt toe, daaromtrent zijn licht eens te zullen opsteken.

Voorts geeft hij in overweging de door de Hr. Maagendans vervaardigde grote foto's met een toelichtende tekst op te zetten op spaanplaat, daar deze uitstekend tentoonstellingsmateriaal vormen. Deze kunnen dan onder bepaalde voorwaarden worden uitgeleend.

De Hr. van Mourik vindt de publicatie dat na 1 januari geen Groentje meer zal worden gezonden als het quotum niet is voldaan, niet juist. Het contributiejaar loopt van 1 januari tot 1 januari dus dit kan niet. Hr. Maagendans merkt op dat het jan.-nummer om technische redenen toch altijd moet worden verzonden volgens de ledenlijst van december. **Verspreide leden.** Aan de Alg. Verg. zal worden voorgesteld het quotum voor verspreide leden te brengen op f 5,— boven het normale quotum. De Hr. v. d. Hul merkt op dat van opgeheven afd. velen verspreid lid worden, zodat de verhoging f 5,— beslist niet te boven mag gaan.

Tijdschrift-commissie. De Hr. Habers heeft door gezinsomstandigheden niet alles aan het rapport-tijdschriftcommissie kunnen doen.

Hij geeft er de voorkeur aan hetgeen er nu ligt eerst in de commissie te brengen alvorens dit in het H.B. te bespreken. Hij heeft wel de indruk dat de cijfers zwaarder liggen dan wat bij het voorjaarsonderzoek is gebleken. Een en ander zal in de volgende H.B. vergadering nader worden bekeken.

Huis Hr. Krabbenborg. Voorgesteld wordt de Hr. Krabbenborg het zakelijk recht van opstal te verlenen voor een door hem te bouwen huis op het terrein van het Bijenhuis. Voorz. licht toe wat dit recht van opstal in-

houdt en een ontwerp voor deze overeenkomst wordt besproken. Het H.B. moet bilijken dat de Hr. Krabbenborg bouwt in afwachting van de autorisatie achteraf van de Alg. Verg. We kunnen daarop ook al vanwege de vergoeding van reis- verblijf- en pensiekosten niet wachten. De afd. besturen moeten hierover per circulaire worden ingelicht. De Hr. Habers zegt dat we, als de Hr. Krabbenborg deze functie verlaat, het huis zullen moeten overnemen. Het gevaar dreigt dat we dan „huisjesmelker" worden. Voorz. zegt dat dit dan de verplichte dienstwoning wordt. Deze dienstwoning, die we altijd wilden hebben, wordt nu door de Hr. Krabbenborg gebouwd.

Het H.B. gaat accoord met de zaak zoals nu in grote lijnen is besproken. De opzet van de tuinaanleg zal in verband hiermede iets moeten worden gewijzigd en daarna zo spoedig mogelijk moeten worden gerealiseerd. Besloten wordt de nodige aanvragen bij Staatsbosbeheer nu te doen.

Rondvraag. De Hr. Geskes constateert dat de verhoging van de kunstraat prijs niet evenredig is aan de verhoging van de inkoop van de zuivere was. Dit zal nader worden bekeken in de commissie handel.

De Hr. Snoek neemt afscheid met een woord van dank voor de prettige samenwerking. Zegt voor 100% achter de ver. te blijven staan. De voorz. vertolkt de erkentelijkheid van het H.B. voor de inbreng en het gepresteerde.

De Hr. v. d. Hul deelt mede dat bij de bibliotheek van

de Landbouwhogeschool een nieuwe catalogus beschikbaar is voor f 1,—.

Het bijenhuis zal een aantal exemplaren in voorraad nemen. Hij dringt er verder op aan, dat degenen die slagen voor de cursus bijenteeltleraar in de toekomst ook verplicht zullen worden les te geven. Daar Ir. Pettinga inmiddels de vergadering heeft verlaten wordt dit punt aangehouden.

In Friesland zijn suikerverwerkende industrieën die vaten met voor wespen en bijen aantrekkelijke stoffen plaatsen om die te lokken en te verdelgen.

Hierin komen honderden bijen om. Wat is hieraan te doen? Hr. Maagendans adviseert de zaak eerst maar eens op te nemen met de A.I.D. op grond van het beschermingsartikel in de Bestrijdingsmiddelenwet.

De Hr. Habers doet mededeling over een spuitschadeproces wat voor de rechtbank Zwolle loopt en enkele interessante aspecten heeft. Er is nog geen uitspraak. Alvorens hier over iets te publiceren wachten we deze af.

De Hr. Meijerman wijst op het verschil in prijzen bij ons en op de markten. De voorz. deelt mede dat in oprichting is een stichting „Vrienden van Ambrosiushoeve". Het is gewenst dat iemand van ons bestuur die geen bestuurslid is van de Stichting Bedrijfsraad of Ambrosiushoeve daarin zitting neemt. Dit ter voorlopige informatie van het H.B.

Te 18.00 uur sluit de voorzitter de vergadering op de gebruikelijke wijze.

HEEFT HONING EEN GENEESKRACHTIGE WERKING OF NIET ?

Een omstreden standpunt

Niet alleen bij ons bestaat hierover verschil van mening. In "The Scottish Beekeeper" van juni 1974 lezen we onder de titel „Professor spreekt over de mythe van de honing": De honing die zo dikwijls wordt geroemd om zijn vitaliteits- en gezondheidsbevorderende eigenschappen is in feite een van de meest dikmakende voedingsmiddelen, zei Prof. John Yudkin, een van de toonaangevende voedingsdeskundigen in de wereld, onlangs in Londen.

Prof. Yudkin, nu emeritus professor in de voedingsleer aan het „Queen Elizabeth College" van de Londense Universiteit kondigde een nieuwe aanpak aan van de bestrijding van de zwaarlijvigheid, die hij „de vloek van de westerse wereld" noemde. Zijn advies „Verminder het aantal calorieën, maar niet de voedende bestanddelen". Om slank te blijven of uw gewicht terug te brengen moet u voedingsmiddelen kiezen zoals melk, vlees, eieren, kaas, vers fruit en verse groenten, die allemaal een hoog percentage bevatten van de voornaamste negen voedingsstof-

fen, proteïne, calcium en vitamines. Vermijd waren als suiker, honing, biscuits, rijst, melkchocolade en bier, die zeer rijk aan calorieën zijn, maar weinig voedingswaarde hebben, zegt hij.

De schrijfster Barbara Cartland, die een „bestseller" over honing schreef, waarvan reeds 400.000 exemplaren zijn verkocht, noemt het advies van de professor „absolute nonsens".

Honing, zegt zij, „werkt energie- en rustgevend".

In ons Groentje van november j.l. las ik iets over de geneeskrachtige werking van honing.

Nu bezit ik sinds 30 jaren bijenvolken en wel op medisch advies.

Ik had n.l. op 24-jarige leeftijd al zoveel last van reumatiek dat ik met een stok moest lopen.

Op advies van mijn huisarts heb ik mij toen bijen aangeschaft en werkelijk na twee jaar was ik

genezen. De oorzaak van de genezing was volgens de dokter de opgelopen bijensteken.

Nu woon ik in een geheel andere plaats en heb een geheel andere arts. Maar toch kreeg ik onlangs mensen aan de deur met een recept van de dokter.

Dat recept luidde:

- 5 lepels zuivere honing
- 1 lepel bruine suiker
- 2 citroenen
- 1 sinaasappel.

Dit alles oplossen in warm water en van dit mengsel 5 keer per dag een eetlepel innemen.

Dit was bedoeld als een middel tegen astmatische hoest.

De huisarts scheen het recept weer te hebben ontvangen van een specialist. U schrijft over honing als slaapmiddel, wellicht kunt u dit recept gebruiken als een middel tegen de hoest.

Joh. K. Oedzes,
Dronten.

BIJENSUIKER

Rond 1 oktober liep ik toevalligerwijze tegen een goede spaarkast aan en, hoewel reeds ver in het seizoen, ging ik een volk van uit een oude Simplexkast overhuizen naar de nieuwe aanwinst. Zo laat nog rommelen in de ingevoerde volken is volkomen onjuist, met het gevolg, dat deze transactie dan ook goed fout ging.

Al doende ontdekte ik plotseling een bal bijen onder in de kast en voor ik afdoende kon ingrijpen had hare majesteit het leven reeds gelaten.

Je kijkt nadien de boeken van de oude imkers nog eens even in en ontdekt dan, dat het inballen voornamelijk in het voorjaar plaats vindt, alsmede bij een te grote nieuwsgierigheid na de invoering van een andere moer; voorts wordt aanbevolen om de volken na de darreslacht wegens het risico van inballen, met rust te laten. Schuwe en paniekachtige moeren lopen dan extra gevaar, welnu, dat was inderdaad een moer, die bij het openen van de kast de gewoonte had snel de benen te nemen. Daar zit je dan en goede raad is duur.

Gelukkig wonen er op de Veluwe vele goede imkers, die altijd wel een oplossing bij de hand hebben; zo kwam ik terecht bij onze rasimker Bronk, die vroeger onder de rook van Kootwijk, als ploegbaas bij de spoorwegen in een spoorhuis aan de lijn Apeldoorn-Amersfoort woonde.

Temidden van de omliggende heidevelden bezat hij daar een prachtige bijenstal en hoewel zijn heidehoningoogsten een zekere vermaardheid bezaten, moest hij terwille van de nieuwe Twenteroute, die daar de spoorlijn ging kruisen, het veld ruimen en met hem zijn geliefde bijen.

Aldus kwam hij terecht in het directe randgebied van Apeldoorn, waar hij inmiddels weer een fraaie bijenstal heeft opgebouwd. Het was dan ook niet te verwonderen, dat Bronk een pasklare oplossing had; hij zou juist het komende weekeinde naar zijn broer in Otterlo gaan, waar een partij korfvolken geslacht moesten worden en daarbij zouden wel enige moeren overblijven. Het probleem van de ingebalde koningin was hiermede opgelost.

Nu moet u niet denken, dat hiermede de kous af was, nee, zo zijn ze hier niet. Bronk is bekend om zijn honing, doch de koffie van zijn vrouw mag er ook zijn, en u weet, zo onder de koffie en naar mate de avond vordert, komen de verhalen los. Het behoeft geen betoog, dat de veel omstreden bijensuiker ook weer ter sprake kwam; het verhaal dat ik toen van Bronk te horen kreeg was dermate interessant, dat ik u dat niet mag onthouden.

Helaas beheers ik het Veluwe-dialect onvoldoende om het relaas in de juiste verteltrant weer te geven, niettemin zal ik trachten Bronk zelf aan het woord te laten, alhoewel het dialect hier en daar wel eens geweld zal worden aangedaan.

„'t Is krek een dartig jaor geleje, ik zat toen nog mit mien spulletje in het spoorhuis an de lijn bij Assel, toen het spoor deur den oorlog en stakingen practisch was lamgelegd.

Elke lok, die de verre afstand Amersfoort-Apeldoorn of umgekeerd, probeerde afteleggen, liep een goeje kans onderweg deur de Tommies vanuit de lucht gepakt te worden.

Zo hadde ze d'r één veurbie Assel in de richting van Aopeldoorn te graoze genomen, woarbie de machinist er gelukkig goed bie wegwkwam.

Nouw duurde het altied wel effe veurdat ze vanuut Utrecht zo'n kapotte lok, meestentieds snachs, wegghaolden. Je weet, dat zo'n ouwe lok gestookt wordt mit die grote vette brokken steenkool, die het wis en waorachtig in een potkachtje oak goed doen, ten minste as je ze teveuren stuk slaot.

In je leve mot je wel es risico's nemen, veural in een tied van oorlog en as je dan zo rond de dartig bent hij je nog lef genog. Zo ging ik in de nacht daarop een keer of tien mit den kruuwagen naar die lok en sleupte zo de ene naar de andere vracht van die grote brokken vette kolen naar huus; organisere noemde we dat toen.

Het was eind september en daar het smorgens om een uur of zes al knap licht begon te worden, kon ik er niet mee deurgaon; alles bie mekaar had ik die nacht meer dan een ton kolen versjouwd.

Daar die moffen regelmatig bij radio Kootwiek en ok langs de spoorlijn patroeilie liepen, mosten die kolen goed worden weggeborgen want het woord sabotage hadden ze veur in de mond liggen.

Zo ging ik die morgen vrog meteen deur het hele handeltje achter in de biejestal achter en onder de kasten en korven, zakken en dergelijke spullen weg te werken. Toen ik tegen negen uur bijkans klaor was, was ik geen mins meer, ik leek meer op een Turk.

't Zal die dag tegen de middag geweest zijn, dat er een Duutse patroelie veurbie kwam, die lange tied veur de biejestal stond te kieken en te praoten; mien vrouw zee, doar hij je het gemie-ter nou al, die luu hebben je vannacht wis en zeker zien sjouwen.

Nou, je mag bes weten, we knepen hem as een ouwe dief. 't Was tegen 't end van de oorlog en die moffen waren echt niet te beroerd um je hele spulletje in de brand te zetten um van het slimste maor niet te proate.

Mit een zucht van verlichting zagen we ze weer afaon. De volgende dag stonden ze woarachtig weer mit die hele klup veur de stal te praoten en te gebaoren. Mien vrouw had het niet meer. 't Was goed dat die lok onderwijl was weggehaald, aandere had mien vrouw me het hele handeltje snachs weer teruglaote kruien.

Effe laoer, daar had je het al; er werd luud- druchtig aan de deur gebonkt en die mof met die zilvere streep op de mouw zee zoveul asdat ik maor naar buute mos komme; hij nam me mee

naar de biejestal; ze speulden met het geweer in de hand en ik voelde het onheil al naderen en jae bie de stal angekommen wees die kereel met die zilvere mouw naor de stal en zei: „Doe most die biene foeteren, sie verrekken von de hoenger.“ As een staandbeeld stond ik daar; die mof mot wel gedacht hebbe, die vent is hart- stikke mesjokke.

Ik zei maor „Joa“ en ging gauw naar binne om van de schrik en de goeje afloop bie te komme. Ja, die vent had geliek, de bieje kregen bie lange nao niet genog te vreten, trouwens woar most ik dat vandaon haolen? Ik had nog een bietje biejesuker van verleje jaor en nog wat slechte honing, waormee ik hoopte, dat ze de wienter deur zouwe komme.

De volgende dag stond die rotmof verempel weer op de deur te bonken en weer hetzelfde: „Mins, doe most die biene foeteren“. Ik had mezelf weer teruggevonden en zei „Verrek toch mins, ik heb zelf niks te foetere“, waorop die mof weer afging.

Dat had je echter gedacht vaoder, de dag daarop stond die mof veur de derde maol an de deur en zei „Hier, daar hast doe een partie soeker- marken en jets soeker haole veur de biene en niet zelf oppressen.“

Daor stond ik in ees mit een hand vol suker- bonnen, terwijl we zelf geen sukerkorrel in huus hadden.

We waren as de dood veur die moffe en zo ging mien vrouw die middag mit al die sukerbonne naor Aopeldoorn en kwam mit dartig kilo suker weerum.

't Was al strak tegen oktober en vlug heb ik toen de bieje afgevoerd; zelf hebben we er nog wel een bietje vanaf gegapt, niet veul, want van die moffepatroelie hadden we niks terug.

Enkele daoge laoter kwaome ze weer langs de lijn marseren; de biejestal had weer de volle aandacht, ze kwame naor ons huus, keken deur de ruten en schreeuwden „Goet, goet, beste bienevater.“ Nadien heb ik ze nooit meer gezien.

Het gezegde, as je de bieje goed invoert, je het jaor daarop altied een goeje kwak honing hebt, klopt precies; zelde heb ik zo'n goeje oogst gehad as in 1945. Ik geleuf, dat mien bieje hiermit op hun wijze de bevrijding vierden.“

Bronk is een imker van het oude stempel, die echter wel met zijn tijd is meegegaan; vroeger werkte hij op zeer deskundige wijze met zijn korven, nu bezit hij een schitterende bijenstal met een twintigtal spaarkasten.

Jan van de Veluwe.

Boekbespreking

Bij S. Hirzel Verlag, Leipzig is een nieuwe druk verschenen van het boek over bijenziekten van Prof. Dr. Dr. A. Borchert. Omdat in deze nieuwe druk ook uitgebreid aandacht aan de onze bijen bedreigende landbouw-bestrijdingsmiddelen wordt besteed, kreeg deze druk als titel mee:

Schädigungen der Bienenzucht durch Krankheiten, Vergiftungen und Schädlinge der Honigbiene.

Hoewel het boek uiteraard de Oost-duitse situatie als uitgangspunt neemt, bevat het zoveel informatie dat het ook buiten de D.D.R. zeker goed bruikbaar is.

Het boek begint met een uitgebreid hoofdstuk over de gezonde bijen, het gezonde bijenvolk, waarbij veel aandacht besteed wordt aan een biologisch verantwoorde wijze van bijenhouden. Het hele boek door treft men steeds weer aanwijzingen hoe ziekte te voorkomen, hoe uitbreiding van een heersende ziekte te voorkomen.

Door zijn uitgebreidheid is dit boek minder geschikt voor de beginnend imker, hij vindt voldoende informatie over ziekten in de Nederlandse literatuur, maar de geïnteresseerde gevorderde imker vindt hier ongetwijfeld veel stof tot nadenken.

De afbeeldingen in het boek laten aan duidelijkheid niets te wensen over.

Het hoofdstuk over Nosema, het grote Nederlandse probleem, bevat veel lezenswaard. Er wordt ook nadrukkelijk op gewezen dat er geen geneesmiddel tegen de ziekte bestaat. Een gezond actief volk, dat het **hele** seizoen actief blijven kon met hulp van de imker, is ook volgens Prof. Dr. Borchert het minst gevoelig voor nosema-schade.

Naast het deskriptieve deel bevat het boek ook een technisch deel waarin de verschillende onderzoeksmethoden worden beschreven.

Helaas ontbreekt de door Steche gepropageerde nauwkeurige onderzoeksmethode op de aanwezigheid van nosema in het volk. J. v. P. te J.

boek. Een bijzonder boek in vele opzichten, niet omdat het geschreven is door één persoon, Willem Iven, reservaatbeheerder bij het Staatsbosbeheer en geïllustreerd met goede foto's en zeer duidelijke tekeningen door een tweede, Teo van Gerwen. Dat komt meer voor.

Maar wel bijzonder, omdat de 180 grote bladzijden alle gaan over de vele natuurlijke schoonheden en rijkdommen van slechts één gemeente, „Lind” (Leende in Oost-Brabant). In dit boek worden beschreven de landschappen, hun ontstaansgeschiedenis, hun samenstelling, hun bewoners, hun plantengroei met hun plantengemeenschappen. Zeer uitvoerig en grondig weliswaar, maar ook zeer overzichtelijk en helder.

Aan enkele onderwerpen zijn aparte hoofdstukken gewijd, zoals de kraanvogels, de nachtdieren (vooral uilen) en de sintjanstros, de bloemen ruiker, die op 24 juni, al dan niet gezegend in de kerk, aan de deurstijlen werd en wordt gehangen. Ook de liefhebber van geschiedenis, aardkunde en bodemkunde komt goed aan zijn trekken.

Een gemeente, waarover zoveel te vertellen is, mag met recht wel „de sgonste plats” genoemd worden. Maar het is wel onthutsend te moeten lezen, dat in hetzelfde jaar 1974, waarin wij Nederlanders met zijn allen miljarden over hebben voor een levende Oosterschelde en miljoenen voor een levende Dollard, dat één van de laatste „levende” laaglandbeken, de Strijper Aa, „prijsgegeven” moest worden.

Voor de imkers van direct belang zijn vooral de hoofdstukken over de heide en de wegbermen, en dan speciaal het „moderne” beheer, dat uitvoerig aan de orde komt. Omdat de schapenhouderij en het vangen van jachtvalken op de heide wel besproken worden, mis ik een behandeling van de oude korfimkerij zeer. Ondanks dat, van harte aanbevolen.

Het boek is uitgegeven door een plaatselijke commissie, en daarom alleen te verkrijgen door overschrijving van f 27,50 (f 24,50 + verzendkosten) op rekening 12.74.05.003 bij de Rabobank te Leende; postgironummer van de bank 10.94.588.

Léés dit boek en laat het u cadeau geven!

Consulentschap voor de
Bijenteelt.
ir. J. J. Pettinga.

„LIND DE IS DE SGONSTE PLATS”

Voorals voor ons bijenhouders, die wat dichter bij de natuur leven dan de doorsnee burger, wil ik graag de aandacht vestigen op dit bijzondere

De lezer schrijft

OPNIEUW PROPOLIS

In de jaagkieps van oktober wordt aandacht geschonken aan de waarde en het gebruik van propolis. Alvorens enige veronderstellingen te uiten lijkt het me raadzaam tot een begripsbepaling te komen omtrent propolis en kithars welke door prof. Schiller als volgt is vastgelegd. (jaagkieps 1950/5 blz. 144).

- 1) **KITHARS** of knoppenhars en Propolis (of stuifmeelbalsem) zijn volgens hun oorsprong, gebruik en chemische samenstelling twee geheel verschillende produkten der bijen.
- 2) **KITHARS** komt van de harsachtige plant-aardige stoffen, bevat daarom geen stuifmeel. De bijen gebruiken het voor het overtrekken van stro, hout en metaal, tot het vastmaken van raampjes en andere beweeglijke delen van hun woning en voor het opvullen van voegen, gaten enz.
- 3) **PROPOLIS** bevat stuifmeel. Het ontstaat in de honingmaag der bijen uit olie-achtige balsemdruppeltjes van de oppervlakte der stuifmeelkorrels en wordt uitgebraakt.
- 4) Met het aldus verkregen propolis worden de randen en wanden der cellen bedekt. De in de cellen achtergebleven huiden der poppen worden met propolis doorweekt en a.h.w. gelooid en ontsmet. Propolis heeft t.g.v. zijn **kiem-dodende** eigenschappen **ontsmettende** uitwerking. Ook kithars wordt met propolis bedekt.

Propolis bezit dus t.g.v. zijn kiem-dodende eigenschappen ontsmettende werking en Propolis heeft antibiotische werking op bacteriën en zwammen. (volgens proeven van Turell oktober 1974). Hoe lang behoudt propolis deze eigenschap?

Verdient het dan nog wel aanbeveling de raampjes van overtollig kithars/propolis te ontdoen? Verwijderen we dan niet juist de bacteriedodende laag?

Propolis ontstaat uit de oppervlakte der stuifmeelkorrels. Zal dus pas in grotere hoeveelheden worden aangemaakt als vers stuifmeel voorhanden is. Ook de nosema-parasiet komt op dat tijdstip tot ontwikkeling (zie nosema oktober 1974). Bestaat er enig verband? Heeft propolis wellicht een natuurlijke functie bij de bestrijding van deze parasiet?

Nogmaals keer ik terug naar de vaststelling dat propolis ontstaat in de honingmaag der bijen.

Gelet op de anti-biotische werking van propolis en de heilzame werking van honing bij verkoudheid enz. vraag ik me af of propolis wellicht een werkzaam bestanddeel is in onze honing.

J. A. Zoet,
Nieuw Venneep.

IMKEREN ZONDER BIJEN EN TOCH VEEL HONING

Dit opschrift (Groentje October 1974) deed mij terug denken aan mijn allereerste periode als imker. Zo'n dertig jaar geleden.

Een optimistische vriend vroeg mij samen met hem imker te willen worden. Hij had reeds een schriftelijke cursus bestudeerd en ik kon kasten maken. Na veel vijven en zessen ging het plan door en eind mei kreeg hij de eerste zwerm. Die zwerm werd met veel ceremonieel overgebracht in een nieuwe, door mij gemaakte, kast en werd in zijn boomgaard geplaatst. De volgende zwerm zou voor mij zijn en in gespannen verwachting zag ik mijn eerste volk tegemoet. Het gehele seizoen ging voorbij doch al wie er kwam, het was geen zwerm.

Het volgende voorjaar bespraken wij de zaak opnieuw en een van mijn eerste vragen was: „Hoe maakt je zwerm het?”

O, daar was niets van terecht gekomen. De koningin was niet aanwezig geweest. Zijn woeste begin enthousiasme was tot het nulpunt gedaald en ik mocht zijn gehele zaakje overnemen.

Dat was wel naar mijn zin want ik had mij intussen wat beter georiënteerd en had er steeds meer zin in gekregen.

Korte tijd daarna gaf hij aan een nieuwe imkervriend van mij toestemming bijen in zijn boomgaard te plaatsen. Hij ontving daarvoor op gepaste tijden enige potjes met honing.

Toen ik mijn vriend later weer eens ontmoette zei ik dat het mij speet dat hij niet had doorgezet. Hij plaatste toen de volgende opmerking: „Och dat moet je niet zo erg vinden. Toen ik bijen had had ik geen honing. Nu heb ik geen bijen en heb ik wel honing.”
J.S.

Onze Kerstpuzzel

Tweelingpuzzel

In de bovenste figuur moeten woorden worden ingevuld die u uit de gegeven omschrijvingen moet vinden. Van de in te vullen woorden komt elke letter in een genummerd vakje te staan. Telkens als u een letter invult, moet u dezelfde letter invullen in het gelijk genummerde vakje van de onderste figuur.

A		37	14	13	66	89	28	15	113	8
B		59	24	68	34	6	99	95	106	110
C			10	3	26	1	5	116	55	52
D		50	39	88	62	29	102	21	72	64
E		79	108	30	96	11	107	115	35	110
F		31	2	56	71	103	63	84	92	41
G		83	74	7	49	67	57	91	87	
H		95	42	98	44	69	104	58	38	4
I		36	78	65	86	82	109	19	62	17
J		53	9	81	27	23	74	32	61	46
K		60	40	111	112	16	33	22	54	20
L		34	94	45	25	93	47	51	12	115
M			105	75	70	96	48	100	28	48
N		85	35	90	95	77	58	97	83	99

1	2	3		4	5	6	7	8	9		10	11	12	13
14	15	16	17		18	19	20		21	22		23	24	25
26	27	28	29	30	31	32	33		34	35	36	37	38	39
40	41		42	43		44	45	46	47	48	49	50	51	52
53		54	55	56		57	58	59	60	61		62	63	64
	65	66	67		68	69	70	71	72		73	74	75	76
		77	78	79	80	81	82	83	84		85	86	87	88
89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100		101	102
103	104	105	106	107	108		109	110	111	112	113	114	115	116

Naast de letters die u door het vinden van de gevraagde woorden krijgt hebt u voor de juiste oplossing nog de beschikking over driemaal de letters t. en v. en eenmaal de letter w. die u kunt aanwenden in de overblijvende nummers.

Als u dat karwei op de juiste wijze hebt geklaard leest u een uitspraak, waarvan wij hopen dat afdelingsbesturen en leden deze ter harte zullen nemen.

Schrijf zowel de gevonden woorden als de daaruit gevormde uitspraak met uw volledige naam en adres op een briefkaart en stuur die vóór 10 januari naar het Bijenhuis te Wageningen. Voor de inzenders van goede oplossingen worden enkele prijsjes beschikbaar gesteld, die zo nodig bij loting zullen worden toegewezen.

A + B. Dit is de volledige naam van de stof die ons Bijenhuis levert ter bestrijding van de wasmot.

C. Andere naam voor de voelsprietten van de bij.

D. Een onderwerp wat de laatste tijd weer in de belangstelling is gekomen en waarover u o.a. hebt kunnen lezen in de Groentjes van mei, juli/augustus en september 1974.

E. Een onontbeerlijke stof voor het grootbrengen van gezonde bijenlarven.

F + G. Deze manifestaties zijn bij uitstek geschikt voor het maken van propaganda voor de bijenhouderij.

H. Het in standhouden daarvan is het doel van het koninginneteltstation op Schiermonnikoog.

I. De eenvoudigste bijenkast die steeds meer in gebruik komt.

J. Het orgaan aan het achterlijf van de bij, wat o.a. wordt gebruikt bij terugkeer van de koningin van de bruidsvlucht om de oriëntering te vergemakkelijken.

K. Naam van de buizen waardoor de bij ademt.

L. Imkersuitdrukking voor het geheel van de nectar- en stuifmeelgevendende gewassen.

M. Het enige volledig ontwikkelde vrouwelijke insect in het bijenvolk.

N. En zij heeft een z.g. hofstaat van bijen die haar . . . ?

INHOUD 1974

BESTUIVING

Bestuivingsregeling	27, 66
Gezondheidsverklaring	27
Bestuiving van augurken onder glas	48
Spuitschade	77, 121
Wat te doen bij spuitschade	84

BIJENTEELT IN ANDERE LANDEN

Malawi	30
Zwarte bij	89
Raammaten	89
Hongarije	115
Noorwegen	138

VEREDELING EN KONINGINNETEELT

Carnica	49
Koninginneteelt in andere landen	88
Wilg als stuifmeelleverancier	70
Schiermonnikoog	155, 166, 171

BIJENWEIDE

Koolzaad in de Lauwerszeepolder	27, 66, 153
Koolzaad in de IJsselmeerpolders	46
Gezondheidsverklaring	27, 47
Plaatsing op terrein van Staatsbosbeheer	46
Zeeaster	107, 122, 141
Zaad- augurken- en fruitteelt	121

BIJENWONINGEN EN GEREEDSCHAPPEN

Bodemventilatie	8, 70, 84, 109, 125, 140, 170
Kunststofkasten	9, 83
Kunststoframen	67
Verduurzamen van kasten	103
Ramen en draden	124
Technische tips	172

GEDRAG DER BIJEN

Onderzoek naar het gedrag de bijen	124, 157
--	----------

HONINGHANDEL EN MARKTEN

Markt Ugchelen	142
Markt Eerbeek	142, 190
Algemeen	154

ONDERWIJS EN VOORLICHTING

Practisch Imker	99
---------------------------	----

ONDERZOEK

Honing	7
Hemeostasis	7
Gedragsleer	8
Congresverslag	11

Bijen in de vliegkamer	59
Darrenverzamelplaatsen	77
Nosema	80
Hoogtepunten	100

PERSONALIA

ir. Mommers	4
dr. ir. A. Minderhoud	95
J. A. Krabbenborg	135

BEDRIJFSMETHODEN

KOST BOUWEN HONING	53
Dingen om aan te denken	61
Reizen met de bijen	63
Overpeinzingen	68
Longe moeren	83
Invoeren van koninginnen	108
Vierkante korf	117
Gedrag der bijen	124
Famethaanmethode	141, 154

PRODUCTEN DER BIJEN

Honing (geneeskrachtige werking)	163, 183
Propolis	151, 187

VERENIGING

Lijst van H.B. leden	5
Jaaroverzicht	21
Algemene vergadering	26, 97
Verslag hoofdbestuursvergaderingen	29, 44, 76, 123, 182, 183
Imkersdag	104
Nieuwe medewerker	135
Kring Apeldoorn	143

VOEREN

Voeren in de winter	106
-------------------------------	-----

ZIEKTEN EN VIJANDEN

Bestrijding van mieren	68
Hoornaar	88
Wespen	134, 167
Nosema	147, 179

VASTE RUBRIEKEN

Ons Klankbord	3, 19, 43, 75
Jaagkieps	5, 37, 54, 87, 103, 136, 151

DIVERSEN

Bijgeloof	67
Milieubescherming	131
Imkeren zonder bijen	149, 187
Bijen plegen diefstal	157
Keuren van volken	168
Bijensuiker	184, 185
Boekbespreking	186

Wat staat er te gebeuren

in de afdelingen?

Afd. HEERLEN

Jaarvergadering in café Hanssen, Geleenstraat 28 te Heerlen op woensdag 11 december om 19.30 uur. Ter viering van de St. Ambrosiusdag (7 dec.) is er Limburgse vlaai aanwezig.

Hoogtepunt: Lezing met dia's over de Brunsummerheide door de Heer J. Trip, opz. Schutterspark. Gelegenheid contributie te betalen (f 22,50) welk bedrag

ook kan worden gestort op girono. 1062899 t.n.v. de Heer P. H. Ramakers te Heerlen.

Afd. DOETINCHEM e.o.

De jaarvergadering van de afd. Doetinchem en Omstreken wordt gehouden op 12 december 1974 in café Groeskamp bij station N.S. Aanvang te 19.30 uur.

KRING APELDOORN

Uitnodiging aan alle leden van de Kring Apeldoorn (afdelingen Nunspeet, Wezep, Heerde, Epe, Vaassen, Apeldoorn, Ugchelen, Beekbergen en Eerbeek).

ONDERWERP: „De bij als heilig dier“.

SPREKER: De heer Chr. Maillie, Zutphen.

PLAATS: Apeldoorn, Grote zaal Brinklaankerk, Brinklaan 46.

DATUM: Vrijdag 24 januari 1975 te 20.00 uur.

J. J. Speelziek,
Apeldoorn.
Tel. 05760-51026.

AFDELINGSNIEUWS

Afd. BUNNIK-HOUTEN

Op 15 oktober j.l. hielden wij een drukbezochte Herfstvergadering waarbij ook leden uit de afdelingen Gooiland, Leersum, Soest, Loenen en Bilthoven aanwezig waren. De plannen werden uiteengezet over het Heideverbeteringsplan wat gehouden zal worden in de Paasvakantie. 25 á 30 leden der afd. Bunnik-Houten zullen dan 4 dagen op Heidekamp gaan op de Veluwe om de heide te verbeteren. Welke afdelingen volgen?

Ook de contributie werd aangepast aan de geldontwaarding. Teneinde de contributie voor 2 jaren veilig te stellen (incl. quotum Hoofdbestuur) werd de contributie voor bijhoudende leden vastgesteld op f 35,— niet-bijhoudende leden op f 30,— en jeugdleden op f 25,—. Na enige toelichting werd het bestuursvoorstel zonder stemmen aanvaard.

Na de pauze spraken de heren J. Oorthuis uit Leusden en Veldhuizen uit Soest over voor en nadelen van bodemventilatie. Hierop volgde een uitvoerige discussie. Dhr. Oorthuis was een warm voorstander van bodemventilatie, dhr. Veldhuizen ging liever uit van sterke gezonde volken en de ventilatie boven. Dhr. H. v. Someren bracht verslag uit van de Stichting Nosema-Werkgroep en mej. Jasperse reikte de diploma's uit van de gevierden cursus. Wederom konden deze avond 3 nieuwe leden ingeschreven worden. Verder zijn korfvlecht cursussen gestart in Ede, Ede-Veldhuizen, Bennekom, Lekkerkerk en Odijk. C.P.

Afd. BOSKOOP e.o.

Zaterdagmiddag, 5 oktober j.l. werd onder toezicht van Ir. J. J. Pettinga in de R.M.T.S. de eindles gehouden van de bijteeltcursus voor beginners. Na afloop konden 12 cursisten worden gelukgewenst, t.w. D. C. Fremouw, W. W. Grootendorst, P. Kalkman, J. Mathot, H. Riede, W. J. v. d. Werf uit Boskoop.

W. J. Behonek uit Alphen a.d. Rijn, E. Blok en M. Blok uit Moordrecht, M. J. L. op den Camp uit Reeuwijk, H. Heling uit Gouda, en D. Verhey uit Rotterdam.

Afd. EERBEEK

66e HONING EN BIJENMARKT TE EERBEEK 28 SEPTEMBER 1974

's Morgens om ongeveer half negen kwamen de eerste juryleden binnen druppelen, onder het genot van een kop koffie werd kennis gemaakt met het nieuwe bestuur.

De jury bestond (volgens traditie) uit de Heren, Pettinga, Maagendans, van Aarst, Dekker en Verhoeven; afwezig was de Heer v. d. Brink die ziek was. Hem werd namens het bestuur en de jury een fruitmand gestuurd, waarbij hem een voorspoedig herstel werd toegewenst.

Van 9.00 uur tot 11.00 uur werd de jury in de gelegenheid gesteld een oordeel te vellen over de honing en de bijenvolken; aangevoerd waren 70 bijenvolken waarvan 33 in kasten en 37 in korven; verder was er aan honing aangevoerd 2871 flacons en 1283 pond heideraathoning.

Tijdens de keuring werd er nog wat raathoning uit de markt genomen.

De kwaliteit van de honing was zeer goed, hetgeen moge blijken dat er nogal lang gearzeld werd door de jury, wie de eerste prijs voor de beste kwaliteit heideraathoning kreeg.

Deze 66e markt werd geopend door de nieuwe voorzitter de Heer A. H. Verbeek.

Deze gaf een uiteenzetting hoe goede heideraathoning er uit moet zien en wees hierbij op de voorlichtingsstand.

Na de opening stroomde het zeer kooplustige publiek (zoals achteraf bleek) als een vloedgolf naar binnen, zodat enkele imkers met 1½ uur uitverkocht waren. De gehele middag werd de markt nog zeer druk bezocht, zodat er goede zaken werden gedaan. Het publiek kwam uit het hele land, vermoedelijk is dit de drukst bezochte bijenmarkt geweest uit de geschiedenis van de afd. Eerbeek - Loenen, naar ik vernam van verschillende bejaarde marktbezoekers.

Hieronder volgen de toegekende prijzen voor honing en bijenvolken:

grootste inzending raathoning:

- 1e pr. Schwieters, Dedemsvaart.
- 2e pr. Lentink, Dieren.

grootste inzending honing in flacons:

- 1e pr. Jansen, Doorwerth.
- 2e pr. Schwieters, Dedemsvaart.

mooiste heideraathoning in raampjes:

- 1e pr. Schwieters, Dedemsvaart.
- 2e pr. Lentink, Dieren.

mooiste heideraathoning in korven:

- 1e pr. van Holland, Veenendaal.

mooiste bloemenraathoning in raampjes:

- 1e pr. Leverink, Soest.

voor de zuiverste heidehoning in flacons:

- 1e pr. te Hennepe, Aalten.
- Kandelaar, Soest.
- Lentink, Dieren.
- 2e pr. Jansen, Borculo.

voor de zuiverste bloemenhoning in flacons:

- 1e pr. Leverink, Soest.
- 2e pr. Meeboer, Apeldoorn.

aanvoerders van de meeste bijenvolken:

- 1e pr. Veldhoen, Tonden.
- 2e pr. C. van Holland, Veenendaal.

voor het mooiste en beste korfvolk

bestemd voor opzetter:

- 1e pr. Gieteling, Hall.
- 2e pr. C. van Holland, Veenendaal.

voor het mooiste en beste kastvolk

bestemd voor opzetter:

- 1e pr. Hartjes, Gendt.
- 2e pr. L. van Holland, Veenendaal.

voor de beste gesorteerde inzending

bijenwoningen en imkersgereedschappen:

- 1e pr. van Dam, Jubbega.
 - 2e pr. Bijenhuis, Wageningen.
- Secr. afd. Eerbeek.

Afd. LEIDEN

In tegenwoordigheid van ir. J. J. Pettinga, rijksbijenteeltconsulent, is op 5 november j.l. de eindles gehouden van de cursussen bijenteelt voor beginners en gevorderden in de Tuinbouwschool te Leiden.

Dhr. v. d. Kamp, leraar der beide cursussen, ondervroeg de deelnemers. Van de cursus gevorderden slaagden 7 deelnemers. Een drietal had reeds eerder om persoonlijke redenen de cursus moeten staken.

De geslaagden zijn: W. Hulshoff, de Zilk; P. J. Ubink, Noorden; O. G. Jelsma Voorschoten; Mej. E. Munnik, F. Wibiër, A. Neve en C. Thomas allen uit Leiden.

Bij de cursus beginners, welke met 15 deelnemers startte, moesten 2 deelnemers om persoonlijke redenen de lessen staken. Geslaagd zijn 13 deelnemers en wel: L. v. Duyn Noordwijk; F. van Duivenoorde Katwijk a.d. Rijn, J. Haasnoot, Lisse; P. Kersten, Leiderdorp; J. C. Marijt, A. de la Rive; A. v. d. Velde Leiden; J. F. v. Vliet Noordwijkerhout; Th. Wegman Hazerswoude; H. R. en P. J. v. d. Berg Leiderdorp; J. P. M. Langeveld Zoeterwoude; A. M. Millington-Warl Oegstgeest en M. Fransen Zevenhuizen Z.H.

Het waren goed geslaagde cursussen, welke veel bijdroegen tot het animeren der altijd boeiende en interessante bijenteelt.

Bij deze nog de dank aan ir. J. J. Pettinga voor de prettige wijze van examineren en aan dhr. v. d. Kamp voor de lessen, welke met liefde en grote kundigheid voor de bijenteelt werden gegeven.

J. J. v. d. Blom,
Leiden.

Afd. REGGEDAL

HONINGTENTONSTELLING AFDELING REGGEDAL

In samenwerking met de P.J.G.O. te Diepenheim hield de afdeling Reggedal op 4 en 5 oktober j.l. een geslaagde honingtentoonstelling te Diepenheim.

De prijzen werden als volgt toegekend:

Zomerhoning

- 1e prijs S. G. van Esschert, Apeldoorn.
- 1e prijs S. G. van Esschert, Apeldoorn.
- 2e prijs G. W. A. Exterkate, Goor.
- 3e prijs J. W. Assink, Goor.
- 3e prijs G. W. A. Exterkate, Goor.

Heidehoning

- 1e prijs G. W. A. Exterkate, Goor.
- 2e prijs H. J. Hanepen, Goor.
- 3e prijs G. W. A. Exterkate, Goor.

Als keurmeesters traden op de HH. W. Assink en N. van Daalen uit Enschede, die we dan ook langs deze weg nog hartelijk danken voor hun spontane medewerking.

Afd. Reggedal.

Afd. WAGENINGEN

Op vrijdag 4 oktober j.l. is de cursus bijenteelt voor beginners afgesloten. Van de 12 cursisten mochten er 9 het diploma ontvangen. Op donderdag 24 oktober j.l. vond het examen plaats van de cursus bijenteelt voor gevorderden. Van de 11 cursisten mochten er 9 het diploma ontvangen.

Cursusleider was dhr. A. Kraai.

Dhr. Westrate vertegenwoordigde de Inspectie van het Landbouwwonderwijs. Gezien de belangstelling zal er weer een cursus bijenteelt voor beginners worden gehouden.

Er kunnen nog drie belangstellenden geplaatst worden. Haast u.

U kunt zich melden bij de secretaris H. Evenboer, telefoon 1 56 11.

Afd. UGCHELEN

De gewassenshow te Diepenheim (O) leverde voor ons lid dhr. S. G. v. Esschert een prachtig succes op. Deze wist n.l. in de klasse zomerhoning 2 maal 100 punten te scoren en kreeg voor de tweede achtereenvolgende maal de fraaie wisselbeker toegekend.

Proficiat Hr. v. Esschert.

Er komen mogelijk nog meer honingshows.

Imkers presenteert uw honing ook eens, het stimuleert de imkerij.

Afd. BUNNIK-HOUTEN

EINDLES CURSUS TEELT VAN KLEIN FRUIT

De afgelopen week werd in het Centrum voor Tuinbouwwonderwijs te Utrecht de eindles gehouden van de cursus Teelt van Klein Fruit. De theorielessen waren gegeven in het Tuinbouwwonderwijscentrum en de praktijklessen in Bunnik en Houten.

Het examen werd afgenomen door de docent C. Pater Jzn, terwijl ook aanwezig waren de heer J. v. d. Hout namens de Inspectie v. h. Landbouwwonderwijs en dhr. H. v. Dam van de Bijenvereniging Bunnik-Houten. In het kort passeerde de teelt en afzet van aardbeien, bessen, frambozen en bramen de revue, waarbij bleek dat de cursisten volledig met de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van klein fruit op de hoogte waren. Het diploma werd uitgereikt aan: Mevr. J. M. Heukels, Bilthoven, F. M. v. d. Hoef, Culenburg, J. C. v. Bennekom, Schalkwijk, T. A. v. Emmerik, Schalkwijk, A. Ligtenberg, Loenen, Mevr. E. C. Jager, Loenersloot, Mevr. S. L. Meninck, Loenersloot, Mevr. E. Verschoor, Loenen, F. M. Goes en H. G. Goes, Vleuten, A. E. Tonckens en de heer en Mevr. v. d. Lek te Odijk, de heer en mevr. Aalderink, Vroeland, C. A. Bredero, Maarssen, Mevr. H. J. v. d. Ley, Utrecht, J. Gortemuller, Amerongen en J. M. v. Oostrom, Houten.

5 geslaagden gaven zich op als lid der Stichtse Klein Fruitteelt Studiegroep. Binnenkort start een nieuwe cursus voor Midden-Gelderland waarover nog nadere berichten in dit blad volgen.

C.P.

Afd. HOOGEVEEN

Vrijdagavond 18 oktober j.l. werd in hotel Homan het examen van de dit jaar op initiatief van de afd. Hoogveen georganiseerde cursus Bijenteelt voor beginners, gehouden.

Aanwezig hierbij waren de HH. R. H. Geskes (H.B. lid groep Groningen), en G. v. d. Sluis (toezichthouder op het landbouwwonderwijs van het Ministerie van Landbouw); dhr. J. H. Lubbers uit Assen (cursusleider) en het bestuur van de afd. Hoogveen.

Het examen werd geleid door dhr. Lubbers. Spr. sprak er zijn blijdschap over uit dat de door hem gestelde vragen zo goed en vlot werden beantwoord. Hieruit belek dat het door hem gedoedeerde goed was opgenomen.

Het verworven diploma werd met een passend woord uitgereikt aan alle cursisten. Dhr. Jelle Kip (73) oudste deelnemer aan de cursus bracht namens de cursisten op zijn eigen humoristische wijze mede namens zijn cursisten de dank over aan dhr. Lubbers voor de prettige wijze, waarop hij deze cursus had gegeven. Het diploma werd uitgereikt aan 19 cursisten.

W. Neutel.

IN MEMORIAM

Op 6 november j.l. overleed onze voorzitter de Heer

A. R. DE GROOT

in de leeftijd van 82 jaar.

Gedurende een reeks van jaren heeft hij onze afdeling met toewijding geleid.

Voor velen was hij een vraagbaak en velen heeft hij zijn grote kennis van de bijen bijgebracht.

Hij ruste in vrede.

Afd. Oosterbeek.

Na een langdurige ziekte overleed ons medelid de Heer

A. H. VAN HOOF

Hij was vele jaren bestuurslid van onze afdeling.

Dat hij moge rusten in vrede.

Oktober 1974. Afd. Schimmert-Heer.

H.H. IMKERS

Zend vanaf heden al uw

RUWE RAATWAS

rechtstreeks of in verenigingsverband naar

HONINGZEMERIJ

W. van 't LAND

Telefoon 2607 Barneveld

Desgewenst KUNSTRAAT terug.

U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.

Voor alles wat U nodig heeft voor de MODERNE BIJENTEELT kunnen wij U uit voorraad leveren. Wij noteren de laagste prijzen en de kwaliteit van het materiaal is niet te overtreffen.

H.H. Secretarissen:

Heeft U een afdelingsbestelling? Laat ons dan eens offerte maken.

Uw leden zullen U dankbaar zijn.

Tevens nog leverbaar enkele soorten honing.

Vraagt onze materialen en/of honingprijslijst even aan.

Wij wensen u Prettige Feestdagen en een Voorpoedig 1975.

BIJENSTAND H. T. VAN DAM & ZOON

Jubbega Friesland — Telefoon 05165 - 382

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 4,50, elk woord meer 25 cent. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 84 68 01 van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Bij 10 keer plaatsen 10% korting. Inzendtermijn voor de 10e van de maand. De redactie aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud.

TE KOOP GEVRAAGD: Ruwe en Zuivere Bijenwas. Honing en Waszemerij „DE BIJENKORF“, Eemnes. Telefoon 02153 - 86704.

TE KOOP: Prima sterke bijenvolken in kasten, korven en op ramen. Bijenstand „De BIJENKORF“, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02153 - 86704.

VOOR ALLE IMKERSARTIKELEN naar Bijenstand „DE BIJENKORF“, Eemnes. Telefoon 02153 - 86704. Prijscourant op aanvraag. Tevens hebben wij nog wat honing voor de wederverkoop.

TE KOOP GEVRAAGD: Bijenvolken zowel korven en kasten en verdere imkersbenodigdheden. Alles tegen contante betaling en aan huis afgehaald. Bijenstand „DE BIJENKORF“ sinds 1897, Meentweg 103, Eemnes. (Utrecht). Telefoon 02153 - 86704.

GEVRAAGD: Alle soorten nederlandse honing. Wij betalen de hoogste prijs. C. V. Holland, Ruisseveen 20 Veenendaal. Telefoon 08385 - 10202 b.g.g. 13795.

TE KOOP: partij lege kasten, lege honingramen, zesramers, blikjes. G. Willems, Hem N.H. telefoon 02284 - 1693. Alleen na afspraak.

Maak van uw tuin een ware imkershof en poot zoveel mogelijk honinggevende planten en heesters. De bijen zullen er u dankbaar voor zijn en het zijn meestal de heerlijkste ruikers. Wij kunnen u de meeste honinggevende planten leveren. Ook hebben wij een groot sortiment heide. Alles tegen scherpe prijzen. Ook kunnen wij het u thuis sturen. **André van Baak, Langbroekerdijk B.25 Overlangbroek.** Telefoon 03435 - 1572.

TE KOOP GEVRAAGD: Een honingpers en het bijenboek „Bijen en Bijenhouden“ door J. G. de Roever. R. Huisman, Muntstraat 8, Huissen. Telefoon 08304 - 8705.

GEVRAAGD: Jaargangen Maandschrift 1898 t/m 1971. Jaargangen „Praktische Imker“, Oude Bijenboeken. Oude bijenteelt-gereedschappen, bijenantiek, ouderwetse korven, oude bijenfoto's, honingetiketten enz. **Atze Dijkstra, Kampingerhof 6, Oosterwolde.** Telefoon 05160 - 2439.

„Het Verhaal van de Honingbij“ diaserie over de imkerij en het leven der bijen iets voor uw afdeling?
Atze Dijkstra - Telefoon 05160 - 2439.